

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 666 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
Bahromova Muhayyo Imomqul qizi	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
Azimov I. T., Daminova F. A.	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
Abdunazarov Bobir Normurodovich	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
Jumayeva Ra'no To'ychi qizi	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri.....	36
Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	40
Sultanova Sahobar Ravshanbekovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni.....	43
G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish.....	47
Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish.....	51
Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
Soliyeva Ruksora Sharobiddin qizi	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
Имамова Хурият Эргаш кизи	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
Ergashov Qaxramonjon Asqarovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
G'iyosova Dilovar Orif qizi	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi.....	80
Qodirov Bobirjon Botirjonovich	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
Manzura Qosmuratova	
Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
A. S. Umarov	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Исломбек Ильесович	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi.....	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	

Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv.....	111
To'ychiyeva Mahfuza Umarulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari.....	122
Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari.....	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari.....	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish.....	145
Yuldasheva Dilorom Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari.....	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari.....	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari.....	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari.....	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar.....	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar.....	187
Begamov Shaxzod To'lqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari.....	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	
O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich	
Dizartriya bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili.....	202
Mamatova Muzayyana Batirovna	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means.....	205
Omonov Baxtiyor Uktamovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati.....	216
Dusmetova Maksuda Matnazarovna	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning illustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
Egamberdiyeva Madina Sharif qizi	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication 224 Fayziyeva Parvina
	Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi 227 Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov
	Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi..... 235 Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba
	Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlar..... 238 Kasimova Xulkar Atabayevna
	Spheres of Language Use..... 243 Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi..... 246 Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari..... 251 N. Jurayev
	Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil 255 Nargiza Ergasheva
	Talabalarning dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli 259 Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi
	Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar) 264 Otabekova Nargiza Avazbek qizi
	O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi 269 Rasulova Munajat Akmaljonovna
	Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi..... 273 Safarov Abbos Abdurasul o'g'li
	Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori..... 278 Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna
	Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati..... 282 Sultanova Sahobar Ravshanbekovna
	Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish 285 Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna
	Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ... 289 Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich
	Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish 293 Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi
	Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari..... 296 Xolmurodov Shuxrat Okboyevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li
	Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit 300 Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi
	Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari 303 Xusenova Sadoqat Botirovna
	Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции 308 Джалилова Феруза Намазовна
	Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты..... 312 Имамова Хурият Эргаш кизи
	Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе 317 Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович
	Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов 319 Рахимходжаева В. С.
	Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета 325 Татьяна Викторовна Половинкина
	Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды 329 Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.
	Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся 333 Фазилова Гулчехра Ахмедовна

Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
Davletov Davronbek Egamberganovich	
“Informatika” fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi.....	347
Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
Kudratov Kamoljon Islomovich	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
Xikmatova Shohida Xikmatovna	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
Alimardanova Sitora Ikrom qizi	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
Ablakulov Ilkhom	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
Abdullayeva Ujalg'as	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
Aglamova Shahzoda Sobirovna	
Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi.....	378
Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li	
O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili	383
Davidova Dilnoza Tadjibayevna	
Oliy ta'limda “Smart Education” texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi	388
Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi	
Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	392
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari.....	396
Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi	
Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati	402
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish.....	406
Saydullayeva Nargis	
Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms.....	410
Shukurova Zamira Shodiyevna	
Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli.....	416
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv	421
Norboyeva Laylo Sapar qizi	
Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях.....	425
Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish.....	433
Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari.....	439
Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi	
Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri.....	443
Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi	
Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год	447
Федорова Светлана Вячеславовна	
Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari.....	451
Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi	456
Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi	
Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati	461
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers	465
Irzakulova Raykhon	
Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari	469
Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri.....	474
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamiy Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushinishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvabob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy onglik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	
Yosh sportchilarda biokimyoviy ko'rsatkichlarning funksional tayyorgarlikka ta'siri.....	556
Alimova Nasiba Adxamovna	
Lingvistik kompetensiya: nazariy asoslari va mazmuni	566
Eshbekova Dilnoza Ibraimovna	
Jismoniy tarbiya tizimida sport o'yinlarining o'rni ahamiyati	569
Muxamedjanov Umidulla Fayzullayevich	
Delinkvent xulq-atvorning psixologik va ijtimoiy omillari, prevensiyasi va intervensiya usullari.....	572
Xolmurotova Shoxista Mirzaliyevna	

Matematika fanini o'qitishda raqamli texnologiyalar va dasturiy ta'minotlarning o'rni	577
Sobirova Dinora Umidjon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish	583
Akramova Dildora Ergashboy qizi	
O'smirlarning kitobxonlik madaniyatini yuksaltirishda oila–maktab hamkorligining ijtimoiy-pedagogik mexanizmlari.....	587
Xudoyberdiyeva Marhabo Abduqahhorovna	
Bridging Jadid Reformism and 21 st -Century Pedagogy: The Structural Framework of Abdulla Avloni's Educational Legacy	591
Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya	
Yengil atletikada ko'p yillik sport mashg'ulotlarini boshqarishning tashkiliy-metodik asoslari.....	595
Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi	
Pedagogik oliy ta'lim muassasalari talabalari intellektual salohiyatini rivojlantirishda pedagogik artistizmning didaktik imkoniyatlarini takomillashtirish	599
Karriboeva Lobarxon Fayzulla qizi	
Chidamlilik tushunchasi, chidamlilikning turlari, ko'rsatkichlari va uni rivojlantirish metodlari	603
Shaalimov Muxtorsha Atxamovich	
X, Y va Z avlodiga mansub ayollarda qadriyatlar shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari	607
Feruz Abduraxmonova	
Musiqqa terminlarini izohli lug'atlarda berishning zamonaviy ilmiy-amaliy asoslari.....	612
Abdialimova Maxfuza Safarboy qizi	
Ta'lim muhiti, pedagoglar malakasi va o'quv dasturlarini baholash.....	617
Mutalova Dilnoza Abdurashidovna	
The Role of Interactive Technologies in Developing the Cognitive Activities of Future Foreign Language Teachers	621
Shukurov Uktam Bakhodirovich	
Rezervga bo'shatilgan harbiy xizmatchilar ijtimoiy-psixologik reintegratsiyasining empirik xususiyatlari.....	625
Ikmatullayev G'ayrat Zokirovich	
Oliy ta'lim muassasalarining bo'lajak o'qituvchilarini ijtimoiy pedagogik faoliyatga kasbiy metodik tayyorlashning pedagogik shart-sharoitlari	632
Ali Tursaotov	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak ijtimoiy ish xodimlarida sanogen refleksiyaning rivojlantirish modeli	636
Ismailov Murodulla Kaxramonovich	
Rang konseptlarini o'qitishga oid xalqaro tadqiqotlar tahlili: ilmiy bo'shliqlar va metodologik istiqbollari	643
Arabova Gulnur Yuzboy qizi	
Sun'iy intellektning inson tafakkur jarayonlariga psixologik ta'siri.....	648
Usmonov Sherzod Axmadjonovich, Raxmonov Sa'natjon Baxtiyorovich	
Milliy cholg'u ansambllari orqali o'quvchilar musiqiy dunyoqarashini shakllantirish	651
Dadamirzayeva Gulshanoy To'lanjon qizi	
Raqamli kompetensiyalar tizimi va talaba mustaqilligining pedagogik-psixologik ko'rsatkichlari	656
Qahramonova Xumora Qahramonovna	
Oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish mexanizmlari	661
Ochilova Gulnoza Odilovna	

OLIY TA'LIMDA AXBOROT TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMLARI

Ochilova Gulnoza Odilovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
“innovatsion ta'lim” kafedrası professori,
psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak mutaxassislarda axborot madaniyatini shakllantirishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari, pedagoglarning innovatsion faoliyatini tashkil etishda axborot madaniyatining o'rni va ahamiyati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida darslarni zamonaviy tashkil etish yo'llari hamda muloqot madaniyatini shakllantirishda axborot texnologiyalarining o'rni va xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan tadqiqotlar natijalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: bo'lajak mutaxassislarda axborot madaniyatini shakllantirish, iqtisodiyotni raqamlashtirish, axborot-lashtirilgan ta'lim muhiti, zamonaviy pedagog modeli, pedagogik muhit, axborot madaniyati, pedagogik mahorat, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari.

Abstract: This article examines the possibilities of using modern technologies in the development of information culture among future specialists in the context of the digitalization of the economy. The role and significance of information culture in organizing innovative pedagogical activities, modern approaches to conducting classes based on information and communication technologies, and the findings of studies focused on the role and characteristics of information technologies in fostering communication culture are analyzed.

Key words: development of information culture among future specialists, digitalization of the economy, information educational environment, modern pedagogical model, pedagogical environment, information culture, pedagogical skills, information and communication technologies.

Аннотация: В данной статье рассматриваются возможности использования современных технологий в формировании информационной культуры будущих специалистов в условиях цифровизации экономики. Анализируются роль и значение информационной культуры в организации инновационной деятельности педагога, пути современной организации учебных занятий на основе информационно-коммуникационных технологий, а также результаты исследований, направленных на изучение роли и особенностей информационных технологий в формировании культуры общения.

Ключевые слова: формирование информационной культуры у будущих специалистов, цифровизация экономики, информационная образовательная среда, современная педагогическая модель, педагогическая среда, информационная культура, педагогическое мастерство, информационно-коммуникационные технологии.

KIRISH

Zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'limni intensivlashtirish va optimallashtirish imkoniyatlari ta'lim jarayonlarini tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bu boradagi muammolar ta'lim sohasini axborot-lashtirish, zamonaviy axborot texnologiyalari yo'nalishida pedagog kadrlar tayyorlash hamda pedagoglarning axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha malakasining yetarli emasligi bilan bog'liqdir. Mazkur muammolarning muhim jihatlaridan biri o'qituvchilarning ta'lim jarayonini zamonaviy axborot texnologiyalari bilan jihatlashga bo'lgan munosabati bilan ham izohlanadi. Bo'lajak mutaxassis kadrlarni tayyorlashdan asosiy maqsad bugungi kun talablari asosida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali ularning bilim, ko'nikma va malakalarini, shuningdek, pedagogik mahoratini shakllantirishdan iboratdir.

Bugungi kunda pedagogik ta'lim samaradorligini oshirish bilan bog'liq bo'lgan va hanuzgacha to'liq yechimini topmagan qator muammolar mavjud. Ta'lim resurslari asosida tashkil etilgan o'qitish jarayonida aniq fanlarni kompyuter texnologiyalari yordamida o'qitish, ma'ruza matnlarini tahrirlash, nazorat natijalarini tahlil qilish hamda ta'lim oluvchilarga elektron resurslar orqali dars o'tish imkoniyatlari yaratiladi. Jamiyat insonlarning

jamo'a bo'lib yashashga bo'lgan tabiiy ehtiyojlari asosida shakllangan bo'lsa, zamonaviy jamiyat rivojlanishining o'ziga xos jihati uning global axborotlashuv jarayoni, jumladan, ta'limni axborotlashtirish bilan chambarchas bog'liqligida namoyon bo'ladi.

Manbalarda ta'limni axborotlashtirishning asosiy maqsadi axborotlashgan jamiyat sharoitida ta'lim tizimi ishtirokchilarini (pedagog kadrlar, ta'lim oluvchilar, texnik-muhandis xodimlar, ma'muriy-boshqaruv xodimlari va boshqalarni) maishiy, ijtimoiy va kasbiy faoliyatda samarali ishtirok etishga tayyorlashdan iborat ekanligi ta'kidlanadi. Shuningdek, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasidagi ta'limni rivojlantirish muammolarini kompleks hal etish yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash va xodimlarning kasbiy salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. Ta'lim tizimiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishda gipermatn, gipermedia, videotasvir, grafika, animatsiya, audio va boshqa veb-dasturlardan foydalanish katta samara bermoqda. To'plangan tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining dasturiy vositalari o'quv jarayonini jadallashtirish va ta'lim sifatini oshirish uchun keng imkoniyatlarga ega bo'lib, ular an'anaviy o'qitish vositalaridan tubdan farq qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turli sohalar ta'lim yo'nalishi o'qituvchilari tomonidan o'quv jarayonida innovatsion, pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llashga bo'lgan talab va e'tibor tobora ortib bermoqda. O'qituvchi bu jarayonda tinglovchi yoki bo'lajak mutaxassisning mustaqil rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishi uchun sharoit yaratadi hamda shu bilan bir qatorda boshqaruvchilik va yo'naltiruvchilik funksiyalarini bajaradi. Ta'lim jarayonida tinglovchi asosiy figuraga aylanadi. Shuningdek, ta'lim tizimini axborot texnologiyalari asosida takomillashtirish hamda tizimda pedagogik texnologiyalarni qo'llash va uning ilmiy asoslarini tahlil qilish bo'yicha xorijiy va hamdo'stlik mamlakatlari hamda respublikamiz olimlari tomonidan ko'plab ilmiy-tadqiqot ishlari amalga oshirilgan. Jumladan, G'ulomov S.S., Shermuhammedov A.T., Braydo B.A., Maraximov A.R., Rahmonqulova S.I., Axmedov A., Toyloqov N., Holotov T.X., Toshmirzayev M., Boymirzayev F., Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. va boshqalarning ilmiy ishlari ushbu yo'nalishdagi muhim manbalardan hisoblanadi.

Ta'lim tizimini axborot texnologiyalari asosida takomillashtirish hamda tizimda innovatsiyalarni qo'llash, bu sohaning ilmiy asoslarini joriy etish modellari va zamonaviy tendensiyalari xorijlik olimlardan T. Bush, R. Barnett, R. Middlehurst, R. Birnbaum, P. Eckel, James J. Duderstadt, J. Douglas, S. Collini, P. Macherey, S. Marginson, R. Milters, Samsudin Wahab, Adlan Rahmat, Mohd Sukor Yusof, Badrisang Mohamed, M. Crow, U. Debars va boshqalarning ilmiy izlanishlarida o'z ifodasini topgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Oliy ta'lim sifatini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning asosiy roli va ahamiyatini yoritishda deduktiv va induktiv yondashuvlarga asoslanildi. Oliy ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish mexanizmlari va tamoyillarini aniqlashda tadqiqot obyektini kuza-tish, eksperiment, keys-stadi, so'rovnomalar hamda etnografik metodlardan keng foydalanildi. Oliy ta'lim sifatini oshirishda axborot madaniyatini shakllantirishning ilg'or xorijiy tajribalari asosida tadqiqot strategiyasi ishlab chiqildi. Oliy ta'lim muassasalarida axborot texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish mexanizmlarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari belgilandi hamda bu borada innovatsion faoliyatni shakllantirish orqali oliy ta'lim sifatini oshirish yo'lining ishonchiligi va aniqligi tekshirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ma'lumki, hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol metodlarni qo'llash tinglovchilarning fanga bo'lgan qiziqishini yanada oshirmoqda. Chunki shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda tinglovchilar asosan tayyor bilimlarni egallashga o'rgatilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini mustaqil ravishda izlab topishga, o'rganishga, tahlil qilishga va xulosalarni o'zlari chiqarishga o'rgatadi. Bundan tashqari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) ta'lim jarayoniga samarali joriy etish uchun uni ta'lim jarayoni subyektlari, jumladan, professor-o'qituvchilarning ehtiyojlariga yo'naltirish zarur. Olib borilgan ilmiy tadqiqotlar natijalari samaradorlik va natijadorlik bilan bevosita bog'liq bo'lgan omillarga tayangan holda oliy ta'lim muassasalari (OTM) professor-o'qituvchilariga qo'yiladigan axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga oid kompetensiyaviy talablar mavjudligini ko'rsatdi. OTM professor-o'qituvchilarining AKTga oid kompetensiyasi professor-o'qituvchilar faoliyatini tashkil etish va amalga oshirishda axborot texnologiyalarini integratsiyalash uchun zarur bo'lgan layoqatlar majmuasidan iborat. Ushbu kompetensiya AKT siyosatini tushunish, kompyuterda ishlashning tayanch usullarini bilish, pedagogik faoliyatda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish hamda virtual pedagogik hamkorlikni amalga oshirish kabi yo'nalishlarni qamrab oladi.

Ushbu kompetensiyani to'rtta asosiy yo'nalishga ajratish maqsadga muvofiq: AKT siyosatini tushunish, kompyuterda ishlashning tayanch usullarini bilish, pedagogik faoliyatda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish hamda virtual pedagogik hamkorlik qilish layoqati. AKT siyosatini tushunishga oid layoqat tarkibiga ta'limda AKTdan foydalanish tamoyillarini tavsiflash va tahlil qilish, jumladan, axborotlashtirish, ta'limni axborotlashtirish, AKT samaradorligi, AKTga oid davlat siyosati va umumiy talablarni bilish kiradi. Shuningdek, kompyuter va uning qurilmalaridan foydalanishning texnik, xavfsizlik, ergonomik va boshqa qoidalarini bilish ham mazkur layoqatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Kompyuterda ishlashning tayanch usullarini bilishga oid layoqat tarkibiga AKTning keng tarqalgan texnik va dasturiy vositalarini tavsiflash va ulardan foydalanish, elektron ta'lim resurslarini qo'llash, matn va jadvali muharrirlar bilan ishlash, internet va qidiruv tizimlaridan samarali foydalanish, elektron pochta bilan ishlash, ma'lumotlar omborlari va tarmoq orqali muloqot vositalaridan foydalanish ko'nikmalari kiradi. Pedagogik faoliyatda elektron ta'lim resurslaridan foydalanish layoqati esa elektron ta'lim resurslari va tayyor dasturiy mahsulotlardan foydalanishning ahamiyatini tushunish, internet resurslari va ma'lumotlar omborlari yordamida kerakli ma'lumotlarni izlash, turli elektron o'qitish dasturlari va trenajyorlarning ta'limdagi ahamiyatini baholash hamda o'qituvchi faoliyati samaradorligini oshirishda AKT vositalaridan foydalanishni nazarda tutadi. Virtual pedagogik hamkorlik layoqati esa pedagogik muammolarni hal etishda virtual hamkorlikni yo'lga qo'yish, ijtimoiy tarmoqlar va boshqa kommunikatsiya vositalaridan foydalanish, shuningdek, veb-resurslar va virtual muloqotlardagi axborotlarning ishonchligi hamda foydaliligini baholash ko'nikmalarini qamrab oladi.

Bugungi kunda ta'lim muassasalari zamonaviy kompyuter va telekommunikatsiya texnologiyalari asosida jihozlanmoqda. Bu esa pedagoglardan o'z mehnat faoliyatiga yangicha yondashuvni talab etadi. O'quv jarayoniga yangi texnologiyalarni joriy etish o'qituvchidan nafaqat texnik vositalardan foydalanish malakasini, balki yangi pedagogik kompetensiyalarni ham shakllantirishni talab qiladi. Natijada o'qituvchining vazifalari va roli o'zgarib, uning faoliyati yanada serqirra va murakkab tus oladi. Kompyuter va zamonaviy axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi bugungi o'qituvchining pedagogik mahorati yuqori darajada bo'lishini taqozo etmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi oddiy aloqa vositalaridan tortib, hamkorlikda ishlash imkonini beruvchi zamonaviy platformalargacha sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarildi. Internet, elektron pochta va mobil aloqa vositalari insonlarning o'zaro muloqotini tezlashtirdi va yengillashtirdi.

Bugungi kunda ta'lim-tarbiya jarayonlarida AKTdan samarali foydalanish hamda bu yo'nalishdagi faoliyatni rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Jumladan, pedagog va talabalarga kompyuter texnikasi hamda internetdan foydalanish uchun qulay sharoitlar yaratish, ularga AKT vositalari va internetdan maqsadli foydalanish yo'llarini o'rgatish, elektron ta'lim resurslari asosida darslarni tashkil etish va ularning monitoringini yuritish, ilg'or tajribalarni o'rganish va ommalashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Elektron ta'lim resurslarining afzalliklari ularning cheklanmagan miqdorda foydalanish imkoniyati, elektron shaklda ko'paytirish qulayligi, masofaviy ta'limni amalga oshirish imkoniyati, qo'shimcha video, audio, animatsion va boshqa materiallarni kiritish, ma'lumotlar bazalari hamda ilmiy manbalar bilan bog'lanish imkoniyatlarida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, elektron resurslar turli yoshdagi foydalanuvchilar uchun teng imkoniyat yaratishi va onlayn muloqotni samarali tashkil etish imkonini berishi bilan ham ahamiyatlidir. Hozirgi davrda bo'lajak mutaxassislardan o'quv kurslari dizayneri, fasilitator, tyutor, invigilator hamda ta'lim natijalarini nazorat qilish bo'yicha mutaxassis sifatida faoliyat yuritish talab etilmoqda. Zamonaviy texnologiyalar masofaviy ta'limni yangicha tashkil etish uchun mustahkam zamin yaratmoqda. Shu sababli masofaviy o'qitish kurslarini yaratishda maqsadga erishish yo'llari, o'quv materiallarini taqdim etish usullari, o'qitish metodlari, topshiriqlar turlari, muhokama va bahslarni tashkil etish yo'llari, o'zaro aloqa usullari hamda kommunikatsiya vositalarini puxta rejalashtirish zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa sifatida shuni alohida ta'kidlash lozimki, talabalar o'quv faoliyatining samaradorligi ularning kasbiy kamolotining muhim shartlaridan biridir. Bunda o'quv jarayonida ilg'or pedagogik va psixologik texnologiyalarning qay darajada to'g'ri hamda oqilona tashkil etilganligi katta ahamiyatga ega. Fikrimizcha, iqtisodchi-pedagoglarning kasbiy malakasini oshirishning eng muhim shartlaridan biri har bir dars jarayonini to'g'ri tashkil etish va unda o'qitishning zamonaviy hamda axborot texnologiyalaridan samarali foydalanishdir. Davlat hujjatlarida uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish, yuksak kasbiy, ma'naviy va axloqiy talablarga javob beradigan yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash tizimini yaratish vazifalari belgilab berilgan.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, axborot xavfsizligi sohasi bo'yicha ta'lim jarayonida seminar-treninglarda keng qo'llaniladigan samarali pedagogik texnologiyalar quyidagilardan iborat:

1. Shaxsga yo'naltirilgan o'qitish texnologiyasi – tinglovchining shaxsiy yuksalishi uchun zarur bo'lgan ijodiy muhitni yaratishga xizmat qiladi.

2. Differensial darajali texnologiya – tinglovchining mustaqil ijodiy yondashuvini rivojlantirishga, oddiy va chuqurlashtirilgan bilim hamda ko'nikmalarni o'zlashtirishga qaratilgan.
3. Muammoli o'qitish – murakkab yoki muammoli vaziyatlar orqali bilimlarni egallashni ta'minlaydi.
4. Tadqiqot metodlariga asoslangan o'qitish – tinglovchilarning dunyoqarashini kengaytirish va ularni mustaqil o'qishga undashga xizmat qiladi.
5. O'yin texnologiyalari – emotsional va ratsional muvozanatni ta'minlash maqsadida qo'llaniladi.

Yuqoridagilar bilan bir qatorda, internetdan foydalanishni va qaysi saytlarga kirilayotganligini nazorat qiluvchi maxsus dasturlar ishlab chiqilmoqda. Ushbu dasturlardan foydalanish, kompyuter va internetdan qanday maqsadda foydalanilayotganligini nazorat qilib borish, zarur hollarda kompyuterlardagi ma'lumotlarni muntazam tekshirib turish muhimdir. Ta'lim muassasalarida internet aloqasi va Wi-Fi tarmoqlarining barqaror ishlashini ta'minlash, AKT vositalari hamda internetdan unumli va maqsadli foydalanish bo'yicha targ'ibot-tashviqot ishlarini kuchaytirish zarur. Shuningdek, o'qituvchilar, o'quvchilar va ota-onalar uchun kompyuter texnikasi hamda internetdan foydalanishga oid shart-sharoitlarni yanada yaxshilash, dars jarayonida AKT va ta'lim resurslaridan samarali foydalanayotgan pedagoglarning ilg'or tajribalarini tizimli ravishda o'rganish va ommalashtirish maqsadga muvofiqdir. Yangi yaratilgan va internet tarmog'iga joylashtirilgan elektron ta'lim resurslarini muntazam kuzatib borish, ularni yuklab olish hamda samarali foydalanish bo'yicha seminar-treninglar tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega.

Shunday ekan, xalqning boy intellektual salohiyati va umumbashariy qadriyatlar, zamonaviy madaniyat, iqtisodiy fan, texnika va texnologiyalar yutuqlari asosida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish O'zbekiston taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir. Ilg'or o'qituvchilar ish tajribasi tahlili shuni ko'rsatadiki, dars jarayonida talabalar bilan bo'ladigan muloqotni oldindan modellashtirish muhim ahamiyatga ega. Zero, bu jarayon darsning didaktik tamoyillarini har tomonlama belgilab beradi, o'qituvchini ijodiy faoliyatga yo'naltiradi va talabalar bilan o'zaro hamkorlikning samarali shakllarini takomillashtirish imkonini yaratadi. Muloqotni modellashtirish bevosita yangi dars oldidan amalga oshirilishi yoki doimiy xarakter kasb etishi mumkin. U o'qituvchiga dars jarayonidagi kommunikativ munosabatlarini, emotsional holatini va xulq-atvorini oldindan prognoz qilish imkonini beradi. Demak, o'quv jarayonlarini tashkil etishda pedagoglar zamonaviy axborot texnologiyalarini ta'lim va tarbiya jarayoniga samarali tatbiq etish orqali o'z pedagogik mahoratini oshiradilar, zarur bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'ladilar. O'qituvchi kadrlarning pedagogik mahoratini rivojlantirishning asosiy maqsadi ham talabalarda zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan foydalana olish bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan iboratdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ochilova G.O., Botirov E.H. Study of Gender Relationship in Family Business and Entrepreneurship // The American Journal of Applied Sciences. – 2021. – Vol. 3, No. 5. – P. 251-256.
2. Ochilova G.O. Mechanisms of Studying Gender Relationship in the Context of Economic Digitalization // International Journal of Development and Public Policy. – 2021. – Vol. 1, No. 7. – P. 225-228.
3. Ochilova G.O., Botirov E.H. Gender Features of the Impact of Family Business on Youth Entrepreneurship Motivation.
4. Ochilova G. Ахборот-коммуникация технологиялари воситаларидан таълим жараёнларида фойдаланиш имкониятлари // Архив научных исследований. – 2021. – Т. 37, № 1.
5. Ochilova G. Замонавий ахборот технологиялари асосида педагогик фаолиятни ташкил этиш йўналишлари // Архив научных исследований. – 2021. – Т. 37, № 1.
6. Gulnoza O., Gulnora M., Dilafuz M. Ways to Develop Independent Student Skills in an Integrated Education System // International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology. – 2021. – Vol. 1, No. 7. – P. 142-144.
7. Очилова Г.О. Олий таълим тизимидаги ислохотлар ва уларнинг хорижий таълим муассасалари билан қиёсий таҳлили // “Қиёсий педагогиканинг долзарб муаммо ва ечимлари” мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференция материаллари. – Жиззах, 2022. – 5 май.
8. Очилова Г.О. Возможности использования информационных технологий в формировании культуры общения будущих специалистов // Модернизация современного образования и совершенствование педагогической деятельности: сборник статей II Международной научно-практической конференции. – Пенза: МЦНС “Наука и Просвещение”, 2022. – ISBN 978-5-00173-232-7.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.